

Dr. NAGY SÁNDOR

A magyar nép kialakulásának története (34.rész)

XXXV.

A magyar nyelv szláv rokonsága – 2/2. –

Azután Székesfehérvártól délre, Tác község határához tartozó Fövény pusztán egy háromhajós keresztény templom alapjaira bukkantak. Magam is megnéztem. Megállapítottam, hogy a rómaiak idejében Herkuliának, Herkules városának volt püspöki temploma. Méreteire nézve nagyobbakat találtam, mint a Szent Istvántól Székesfehérvárott alapított bazilikáét.

Dr. Marosi Arnoldtól, a székesfehérvári múzeum akkori igazgatójától arról is értesültem, hogy azokat a romokat több külföldi szaktudós is meglátogatta, köztük dr. Egger Rudolf a bécsi egyetemen a régészet professzora is, aki a háromhajós Bazilika középső hajójáról azt állapította meg, hogy már a III. században megvolt. Ilyen nagyméretű bazilikát nem néhány ember építhetett, hanem csak egy nagyszámú gyülekezet. Tehát ott és a környéken is sok keresztény hívőnek kellett lenni már akkor. Pécsen a IV. századból van egy katakombának nevezett téglából rakott sírkamra, amelyen Krisztus névbetűje, monogramja látható, tehát a lakója keresztény volt, valószínűleg a püspök. Különben Pécsnek a neve már a IV. században az volt, hogy „Ad Quinque Basilikas” – azaz öttemplomú város. Ahol pedig egy városban 5 keresztény bazilikára volt szükség, ott sok keresztény embernek kellett laknia. Sőt valószínűleg az összalakosság keresztény volt már, mert ha jól emlékszem, ma sincs Pécsen öt keresztény templomnál több.

De ugyancsak a IV. századból való az ószönyi püspöksír is, amelyet 1957-ben találtak meg az új kőolaj-finomító építéskor egy Valérius nevű pap kőszírával együtt. A szakemberek megállapítása szerint a püspök teteme körülbelül a 300. év körül kerülhetett a sírjába. De találtak ott jóval idősebb keresztény sírokat is. Tehát ez a keresztény temető azt bizonyítja, hogy a kereszténység, mint világtörténelmi nagy mozgalom elég korán elterjedt Pannónia egész földjén. De azt feltétlenül bizonyítja, hogy nem Szent István német papjai terjesztették el Magyarországon először a kereszténységet, mint ahogyan a hivatalos egyháztörténelem még ma is tartja. A kereszténység a következő évszázadokban még inkább elterjedt az egész Kárpát-medencének a legeldugottabb részein is, mert a kereszténység hajtóereje az emberiség ősi vágyának, az egyenlőségnek a teljesülése volt. Tanú erre a Bódva parti Szalonna község református temploma, amely megvolt már a honfoglalás előtt, tehát jóval a reformáció előtt is, mint katolikus templom. Kutató útjaim egyikén vetődtem oda s gyönyörű freskó képeket találtam a templom falán a IX. század elejéről. Kisázsiai Szent Margit vértanúságának jeleneit ábrázolják ezek a képek. Ha annak idején ennek az eldugott kis falunak keresztény temploma volt, hozzá nem is akármilyen, akkor a Kárpát-medence forgalmasabb és gazdagabb vidéken mennyi ilyen templomnak kellett lenni, amelyek azonban a hadak útjába esvén nem maradtak meg. Sőt abban az időben nemcsak az ősi nép volt már keresztény, hanem az új hódítók is.

Mikor a veszprémi múzeum leletanyagát tanulmányoztam, arra kértem annak akkori igazgatóját, Réh Gyulát, hogy mutasson olyan avar sírleletet a VIII. századból, amelyről bebizonyítható, hogy annak tulajdonosa keresztény volt. Meglepődött, de azután mosolyogva vezetett egy üvegszekrényhez, amelyben egy gazdag avar nő sírleletei voltak. A jellegzetes avar nyakfüzérén ott csillogott egy görög egyenlőszárú aranykereszt. Azért kértem adatot a VIII. századból, mert akkor az avarok még külső kényszer nélkül lettek keresztények. A IX. század elején Nagy Károly frank császár által megtört és legyőzött avarok békefeltételeinek egyik szakasza az volt, hogy felveszik a nyugati kereszténységet, amelynek a feje a római pápa volt. De nézzük meg szakszerűen, hogy mit mondanak a keresztény vallás műszavai arra vonatkozóan, hogy melyik nyelv volt a magyar kereszténység oltáryelve, vagyis melyik nép volt keresztény már a korai középkorban a Kárpát-medencei Magyarország területén.

Keresztény magyar műszavak: Atyaisten, anyaszentegyház, anyaegyház, fiókegyház. apát, apáca, áhítat, ájtatosság, áldozás, átváltoztatás, átlényegülés, áldás, ármány, alamizna, egyházi átok, kiátkozás. Bűn, bűnhődés, bűnbocsánat, bocsánatos bűn, búcsú, búcsújárás, búcsús, bűnbánat, búcsúfia, böjt, böjtölés, bérmlás, Boldogasszony, kis Boldogasszony, bálvány, bálványimádás. Csoda, csodatevő, csodatevő, csodálatos, csuha, ereklye, egyház, egyházfi, egyházatya, erkölcs, egyházi rend, elkárhozás, égi boldogság, eretnek, erény, érdem, érsek, eredendő bűn, Élőisten, Jóisten, Fiúisten, felekezet, feloldozás, feltámadás, gyónás, gyülekezet, gyertyaszentelő, főbűn, fogadalom, hamvazás, hamvazószerda, hit, hitvallás, hitélet, hívő, hiszekegy, hitetlen, hittan. Házasság, harang, harangozó, húshagyókedd, húsvét, halálos bűn, hajnali mise, halotti szentség, Isten, istenháza, istentisztelet, istenfélelem, istenfélő, ima, imádság, imádkozás, imaóra, írástudó, Istenfia, Isten báránya, Isten anyja, kínszenvedés, kegyelem, kegyhely, kegyúr, kegytárgy, kehely. Lélek, lelkes, lelkiatya, lelkipásztor, lelkiismeret, lelkiismeret vizsgálata, lelki gyakorlat, megváltó, megváltás, mennyország, miatyánk, megtestesülés, mennyég, mennybemenetel, megtérés, nagyhét, nagypéntek, nagyszombat, nagyasszony, oltár, oltári szentség, oltárkő, ószövetség, ördög, örökkévalóság, örök világosság, örök boldogság, öröküdvösség, örökimádás, őrangyal, pap, papság, pápa, pokol, örökítélet, örökkárhozat, rózsafüzér, szent, Szentírás, Szentlélek, Szentháromság, Szentegyház, szentek egyessége, szentbeszéd, szentség, szentségimádás, szentségtörés, szószék, szentségtartó, szerzet, szerzetes, szertartás, szenteltvíz, Szűzmaria, szentkép, szentelés szentté avatás, Teremtő, teremtes, teremtmény, tűzparancsolat, tisztítóhely, tanítvány, tisztelendő, tiszteletes, úrangyala, úrvacsora, utolsókenet, újszövetség, ünnep, üdvözítő, üdvösség, utolsó ítélet, utolsó vacsora, üdvözlőgy Mária, vallás, vértanú, vétek, vegyes-házasság, virágvasárnap, zárda, zarándok, zarándoklás.

Görög műszavak: chatedra/katedra (szószék), chatedrális/katedrális (főtemplom), Krisztus (Christos -felkent), kereszt (Krisztusfa), keresztesség (Krisztushoz csatlakozás), keresztény (Krisztus hívő), Biblia (biblos - könyv), zsolttár (psal-

terion - ének), deák (diakon), parókia (parokia – lakhely), bazilika (királyi épület), liturgia (szertartás), litánia (imádkozás), ceremonia (cheironomia – kéz törvénye) zsolozsma (buzgalom), presbiter (öreg vagy felszentelt pap), kanonok (szabály szerint élő), püspök (episkopos - felügyelő), angyal (angelos - hírnök), chrizma (olajkenőcs), kireeison (kürie eleison - Uram irgalmazz), katekizmus (katakizmos - tankönyv), evangélium (euangelion - jó hír/örömhír), teológia (Theologia – isteni tan), monostor (monasterion - külön szobás épület), hierarkia (szent uralom), dogma (tanítás), anathéma (átok), zsinat (sünodos - összejövetel), eklesia (gyülekezet) katakomba (fekvőhely), apostol (küldött), paradicsom (paradeisos - isteni lak), pünkösöd (pentekostes - ötvenednapos ünnep), fele (filos - kedves), arkangyal (archangelos - főangyal), páter (páter – atya), sátán (satanus - gyűlölködő).

Latin műszavak: Templum (templom), káptalan (capitulum - főtestület), frater (testvér), patronus (pártfogó), plébános (népgondozó), pásztor (őrző), káplán (kapellanus - kápolna gondozó), mester (magiszter – tanító), prépost (prepositus - előre helyezett), kálvária (koponyahely, temető), kolostor (klaustum – zárda), cella (szoba), mise (missa - elküldés), misszionárius (kiküldött), ministrans –felszolgáló), ostya (hostia – áldozat), sekrestye (szakrisztia - szenthely), stáció (állomás), oltár (altaria - magas hely), pogány (paganus - falusi), prédikáció (előadás), testamentum (bizonyíték), kántor (énekes), penitencia (bánat).

Szláv műszavak: malaszt (milost - kegyelem), vecsernye (vecser - esti ájtatosság), barát (szerzetes) és felebarát - kedves barát. Miért dolgoztam fel ezt a kérdést ily részletes pontossággal? Mert a számok erejével akartam véglegesen megcáfolni Paulernek, meg a követőinek nagyhangú, de üres állításait a magyar kereszténység elterjedéséről.

Hogy viszonylik tehát Pauler merész kijelentése az igazsághoz? Amint 4 viszonylik a 193-hoz, mert a magyar műszavak száma 193, a szláv műszavaké pedig 4, a görög 38, a latin 24.

Ezt az igazságot egy kötetnyi betűvel sem tudnám hatásosabban bizonyítani.

De mit bizonyítanak a magyar műszavak? Azt, hogy azokat a mai magyar nyelvünkön beszélő ember mind megérti, mert azok magyar szavak. De hogy lehet ez, mikor azok az egyházi műkifejezések már Kr. u. a II. és III. századtól kezdve keletkeztek s a VI., VII. században körülbelül már mind megvoltak. Hogy lehetett ez, mikor a magyar honfoglalás Kr. u. a 896. évben fejeződött be? **Úgy, hogy a mai magyar nyelvet nem Árpád hódító katonanépe vitte a Kárpát-medencébe, hanem az őstelepes nép, amelyet Árpád hadai már ott találtak és meghódítottak.** Azokat a magyar keresztény műszavakat csak a mai magyar nyelven beszélő ősi nép nevezhette el. Erre más értelmes magyarázat nincs. A keresztény vallás az őstelepes népé volt s Árpád török nyelvű hódító népe körülbelül az őstelepesek nyelvvel együtt vette fel a keresztény vallást is. Így lassan ők is keresztények lettek. De mint a történelem bizonyítja a honfoglalók utódai még I. Endre (1047-1060) alatt is fellázadtak az új hit ellen.

(folytatjuk)

A szalonnai templom